

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2024. № 3.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.3.54>

УДК 336

Я. А. Дроботя,

к. е. н., доцент, Полтавський державний аграрний університет, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6716-4654>

О. М. Краснікова,

к. е. н., доцент, Полтавський державний аграрний університет, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1591-9613>

О. О. Дорошенко,

к. е. н., доцент, Полтавський державний аграрний університет, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1163-8635>

МАРКЕРИ СУЧАСНОЇ СВІТОВОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ЯК ОСНОВА ЇЇ БЕЗПЕКИ

Ya. Drobotia,

*PhD in Economics, Associate Professor,
Poltava State Agrarian University, Ukraine*

O. Krasnikova,

*PhD in Economics, Associate Professor,
Poltava State Agrarian University, Ukraine*

O. Doroshenko,

*PhD in Economics, Associate Professor,
Poltava State Agrarian University, Ukraine*

MARKERS OF THE MODERN WORLD BANKING SYSTEM AS THE BASIS OF ITS SECURITY

У статті обґрунтовано базові маркери сучасної світової банківської системи, що, на наш погляд, становлять основу банківської безпеки. Вважаємо, що на сьогодні дані маркери повинні включати: міжнародні банківські структури, що впливають на діяльність банківських систем окремих країн світу, формування міжнародної банківської системи, функціонування транснаціональних та офшорних банківських структур, цілодобове функціонування в межах світової банківської системи, організаційну структуру, історичну побудову банківських систем окремих держав, диджиталізовані аспекти взаємодії, відсутність чіткого розмежування між функціями банківських та небанківських фінансово-кредитних посередників, інтеграцію банків та небанківських фінансово-кредитних посередників.

Визначено, що дані маркери актуальні для банківських систем всіх держав світу, формуючи при цьому світову банківську систему. Акцентовано на тому, що сучасна банківська система вже немає географічних меж і її варто розглядати на макрорівні, тобто на рівні світового господарства. Обґрунтовано класифікацію банківських установ за питомою вагою здійснення міжнародних банківських операцій. Досліджено особливості діяльності окремих банківських структур, зокрема мобільних банків, транснаціональних банків та офшорних банківських структур.

The banking system is a significant component of the state's activity, as it represents a synergy of institutions that ensure the functioning of both individual business entities, individuals, and the state as a whole, while satisfying economic needs. Many problems and issues of their financial and legal regulation arise on the way of this interaction.

Since all subjects of the state and the state in general always interact with the banking system, and the banking system is changeable under the influence of market demands, we believe that the study of the banking system is relevant and

appropriate. Actually, we consider it expedient to outline the markers of the modern banking system with the aim of further effective interaction with it.

A significant scientific development regarding the problems of the banking system in general and the problems of its individual components, nevertheless leaves gaps and bottlenecks, regarding the study of the issue of revealing the modern features of the banking system and its further development.

The purpose of the article is to study the markers of the modern banking system and aspects of its further development within the global economy.

The article substantiates the basic markers of the modern banking system. We believe that today these markers should include: international banking structures that influence the activity of the banking systems of individual countries of the world, the formation of the international banking system, the functioning of transnational banking structures, offshore banking structures, the round-the-clock functioning of the world banking system, organizational structure, historical construction of banking systems of individual states, digital aspects of interaction, lack of a clear distinction between the functions of bank and non-bank financial and credit intermediaries, Integration of banks and non-bank financial and credit intermediaries.

It was determined that these markers are relevant for the banking systems of individual states and for the global banking system. Emphasis is placed on the fact that the modern banking system no longer has geographical boundaries and should be considered at the macro level, that is, at the level of the global economy. The classification of banking institutions within the global economy is substantiated. The peculiarities of the activity of individual banking structures, in particular mobile banks, transnational banks and offshore banking structures, were studied.

Ключові слова: *банківська система, центральний банк, комерційні банки, сучасна банківська система, світова банківська система.*

Keywords: *banking system, central bank, commercial banks, modern banking system, the world banking system.*

Постановка проблеми. Банківська система досить вагома складова діяльності держави, оскільки вона являє собою синергію з інститутів на чолі із центральним банком, який формує грошово-кредитну політику держави, та комерційних банків, котрі забезпечують функціонування як окремих суб'єктів господарювання, фізичних осіб, так і держави в цілому задовольняючи при цьому економічні потреби. На шляху взаємодії держави, суб'єктів господарювання та фізичних осіб із банківською системою виникає безліч проблем та питань фінансового та нормативно-правового регулювання. Окрім того банківська система вже давно перетнула географічні кордони, тож, виникають і інші актуальні питання для дослідження, зокрема уніфікація банківських операцій, уніфікація законодавчої бази, узгодженість і взаємодія банківських систем окремих держав, уніфікація в питанні банківської безпеки загалом та кібербезпеки зокрема тощо. Оскільки суб'єкти держави та держава загалом здійснюють взаємодію із банківською системою на рівні держави та на рівні світового господарства, а банківська система є мінливою під впливом вимог ринку, то вважаємо, що дослідження відносно маркерів сучасної світової банківської системи як основи її безпеки актуальним та доцільним.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання банківської системи та окремих її складових є об'єктом дослідження багатьох вітчизняних та закордонних науковців. Так, зокрема такі науковці як Андрейків Т. Я., Кицун С. М., Курят О. О. досліджували питання банківської системи України та її ролі у розвитку реального сектору економіки [2], Гура О. Л., Крижановський О. О. [4], Федевич Л. С., Ливдар М. В., Межирицька Я. В. [13] також аналізували проблематику та подальші перспективи функціонування банківської системи України, Дятлова Ю. В. проводила дослідження розвитку банківського сектору України в умовах інтерналізації [9], Прокопенко Н. С., Мирончук В. М., Шепель І. В. аналізували питання функціонування банківської системи України в реаліях війни [11], Мозговий О. М., Оболенська Т. Є., Мусієць Т. В. досліджували питання банківської системи на міжнародному рівні [10]. Халімон Т. М. аналізував принципи (засади)

організації та здійснення банківської діяльності [14]. Досить значне коло науковців аналізують проблематику банківської безпеки. Окрім того питання банківської системи та її безпеки чітко окреслюється законодавчою базою.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Вагомий науковий доробок відносно проблематики банківської системи загалом та проблематики окремих її складових, все ж таки залишає прогалини і вузькі місця, відносно дослідження питання розкриття сучасних особливостей світової банківської системи та її подальшого розвитку, котрі безперечно впливають на безпеку окремих комерційних банків та банківської системи окремої держави, світової банківської системи, що й обумовлює актуальність публікації.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження маркерів сучасної банківської системи та аспектів її подальшого розвитку в межах світового господарства з ціллю забезпечення банківської безпеки на рівні окремих держав та в межах світового господарства.

Виклад основного матеріалу. Банківська система – основа функціонування та забезпечення потреб сучасної держави, світового господарства. Власне кожна держава має свою, унікальну банківську систему, будова якої часом піддається історичним особливостям розвитку держави. Однак, незалежно від особливостей в побудові банківської системи кожної із держав, існують і спільні риси, що притаманні банківським системам. Варто відзначити, що розвиток науки і техніки, законодавства, розвиток суспільних уявлень про процеси та явища здійснює вплив і на банківську систему, тож сучасна банківська система в межах окремої держави та світова банківська система постійно удосконалюється.

Вважаємо за доцільне окреслити базові маркери сучасної банківської системи на макрорівні, тобто на рівні світового господарства (рис. 1).

На наш погляд, дані маркери дозволять не лише чітко окреслити сучасну банківську систему, а й визначити її вузькі місця, що впливають на безпеку банківської системи окремої держави та на безпеку банківської системи світу.

Рисунок 1. Маркери сучасної світової банківської системи

Джерело: узагальнено на основі [1-10; 12-15]

Вважаємо, що сучасна банківська система давно вже стерла географічні кордони, оскільки банківська система окремої країни взаємодіє з банківськими системами інших країн та нерозривно пов'язана з діяльністю міжнародних банківських інституцій, саме тому, сучасна банківська система – макросистема світового рівня, що обслуговує економіку світового господарства.

Акцентуючи на взаємодії з міжнародними банківськими інституціями слід відзначити, що Базельський комітет з банківського нагляду, що функціонує на базі найстарішої міжнародної банківської інституції, такої як Банк міжнародних розрахунків, покликаний координувати питання регулювання банківських послуг, формуючи єдині стандарти банківського

регулювання і нагляду і думка даної організації є авторитетною для центральних банків держав світу, хоча рекомендації комітенту не є обов'язковими до виконання [1, 10]. Слід також акцентувати і на взаємодії з міжнародними банківськими інституціями в рамках програм кредитування. Окрім того варто відзначити і той факт, що сучасна банківська система вже давно стерла кордони окремих держав, бо на території окремої держави функціонують банки з іноземним капіталом, транснаціональні банки, а в деяких країнах і офшорні банківські структури.

Функціонування банківської системи пов'язано з часовими поясами, однак в межах світової банківської системи послуги банків можна отримати в будь-який час доби. Базовими міжнародними фінансовими центрами сьогодення є Лондон, Нью-Йорк, Токіо і завдяки їх роботі банківська система світу працює цілодобово [1, 10].

Аспекти диджиталізації, які проникли у банківську сферу, зокрема мобільний та інтернет банкінг, банкінг у месенджері також формують можливості до отримання банківських послуг 24/7/365. Проте варто відзначити, що диджиталізований розвиток банківських послуг досить нерівномірний в межах окремих держав і це пов'язано не лише із технічними можливостями, розвитком фінтехнологій, інжинірингом, а й з аспектами безпеки та законодавчим регулюванням даного питання в межах держави [3, 7-8].

Досліджуючи диджиталізовані аспекти у функціонуванні банківської системи варто відзначити і факт функціонування мобільних банків (їх ще називають банки без реальних офісів, небанки тощо) [3, 7-8, 12].

Дані банківські структури на сьогодні можуть здійснювати діяльність на базі отримання власної ліцензії або ж на основі ліцензії «традиційного комерційного банку». Звісно, функціонування на базі «традиційного комерційного банку» є дешевшим, тож більшість банків без офісів функціонує на базі ліцензії «традиційних комерційних банків», купуючи в останніх оптом банківські послуги.

Варто також акцентувати і на організаційній структурі побудови окремих банківських систем, так на сьогодні в межах окремих держав функціонують однорівневі (як виключення в командно-адміністративних економіках) та дворівневі банківські системи, успішним є досвід побудови трьохрівневої банківської системи в межах Європейського союзу. Досить цікавим є досвід функціонування банківської системи США, де функцію центрального банку виконують 12 федеральних резервних банків [1, 10]. Варто відзначити і досвід окремих країн у приналежності статутного капіталу центрального банку: може належати лише державі, лише приватним акціонерам і мати державну частку та частку приватних акціонерів.

Слід також акцентувати і на тому, що на сьогодні банківські структури з метою забезпечення власних конкурентних переваг можуть надавати послуги властиві небанківським посередникам, зокрема факторингові, форфейтингові, лізингові, інвестиційні, трастові тощо.

Функціонування транснаціональних банківських структур стирає кордони у банківській діяльності, оскільки капітал банку вже не має державної приналежності, послуги банків стають більш масштабними, а кваліфікація персоналу перебуває на досить високому рівні [1, 10].

Пропонуємо класифікувати банківські установи, котрі функціонують в межах світового господарства за питомою вагою банківських операцій міжнародного рівня щодо загального обсягу угод (табл. 1).

Варто також акцентувати і на діяльності, в межах банківської системи світу, офшорних банків, котрі мають ряд особливостей порівняно із традиційними комерційними банками, зокрема:

- банківські установи, котрі виконують операції переважно із нерезидентами по відношенню до країни функціонування;
- банківські установи, що здійснюють операції лише у міжнародних валютах та характеризуються мультивалютною маневреністю;
- банківські установи, що формують пільги в оподаткуванні;

Таблиця 1. Класифікація банківських установ залежно від питомої ваги здійснення міжнародних банківських операцій

Питома вага здійснення міжнародних операцій	Банківські установи, що належать до групи та їх характеристика
До 5 %	Національні банки з іноземним відділенням із незначною часткою активів, прибутків, персоналу (як правило здійснюють фінансування разових валютних операцій, торговельних угод, формують кореспондентські відносини із банками, надають послуги акредитиву клієнтам у країні перебування)
Від 5 % до 10 %	Комерційні банки, котрі мають окремі філії, представництва в базових світових центрах фінансового спрямування (як правило проводять оптові валютно-кредитні операції). Іноземна мережа цих банків підпорядкована, другорядна і виконує пасивну функцію
100 %	Транснаціональні банки - це комерційні банки, котрі здійснюють, розподіл «міжнародного капіталу», активно впливаючи на світові фінансові центри. В межах світової практики відсутнє єдине трактування відносно сутності транснаціонального банку. Узагальнюючи погляди науковців на дану категорію, вважаємо за доцільне поділити їх на дві групи: - транснаціональні банки (ТНБ) - великі універсальні банки із широко розгалуженою мережею закордонних підрозділів стосовно операційної діяльності в головних фінансових ринках світу; - міжнаціональні банки (МНБ) - транснаціональні банки, в яких міжнародним вважається і діяльність, і капітал
100%	Глобальні банки – це банки рівня світового фінансового ринку з міжнародним капіталом, міжнародною діяльністю та акцентами діяльності на підвищенні життєвих стандартів, переливу капіталу до країн, що розвиваються, стимулюванні економік країн. У межах глобальних банків міжнародні операції не являються об'єктом виділення, бо вони не мають самостійного значення. До таких банків належать: - міжнародні фінансово-кредитні інституції - Світовий банк; Банк міжнародних розрахунків (БМР); - регіональні міжнародні кредитно-фінансові інституції (Міжамериканський банк розвитку, Африканський банк розвитку, Азіатський банк розвитку, Європейський Центральний банк, ЄБРР)
100 %	Офшорні банки – банки зареєстровані в «офшорних зонах», мають податкові та інші пільги стосовно фінансово-кредитних операцій, у тому числі з нерезидентами. Найвідоміші офшорні банки є в Панамі, на Кіпрі, Багамських, Віргінських, Антильських островах, островах Гернси, Джерсі, Мен, Арубі та ін. На сьогодні офшорні банки досить часто обслуговують ТНБ

Джерело: узагальнено на основі [1, 5-8; 10; 14-15]

- банківські установи, що не розкривають природу походження коштів своїх клієнтів;
- банківські установи, що не є частиною економіки певної держави [1, 8];
- банківські установи, що формують низькі відсотки за власні послуги;

- банківські установи, що активно та досить професійно здійснюють трастове управління активами своїх клієнтів;

- банківські установи, що перебувають за межами закону в багатьох державах світу.

О. М. Мозговий зазначає, що офшорні фінансові центри мають свої типи та види, зокрема основними видами фінансових центрів офшор є:

- паперові центри, тобто фінансові центри, котрі лише формують документацію, що звільняє своїх клієнтів від податків, при цьому банківські операції даними центрами або ж взагалі не здійснюються або ж здійснюються в досить малих обсягах;

- функціональні центри, тобто фінансові центри міжнародного рівня, котрі здійснюють депозитні та кредитні операції [10, с. 97].

Як зазначає О. М. Мозговий, є три типи банківських центрів офшор [10, с. 97]:

1) нью-йоркська модель - модель, яка передбачає формування домовленостей із авторитетними фінансовими центрами - Нью-Йорк, Токіо, Сінгапур. Такі центри формують окремі рахунки для своїх клієнтів із великими пільгами в оподаткуванні, законодавстві, в резервуванні вимог банками, проте такі центри звільняють від податкового навантаження не на 100 %, бо мають корпоративне оподаткування, оподаткування цінних паперів (Сінгапур), місцевий гербовий збір (Токіо);

2) лондонська модель – модель, що діє за умови скасування обмежень для резидентів і нерезидентів (Лондон, Гонконг), проте в межах даної моделі існує корпоративне оподаткування (допускається оподаткування цінних паперів);

3) «податкове сховище» - модель, що діє в умовах найбільших пільг в межах нерезидентів, тобто на таких ринках формуються угоди нерезидентів, котрі зовсім не оподатковуються, зокрема, відсутнє корпоративне оподаткування та оподаткування цінних паперів, проте все ж таки наявні

реєстраційні внески та плата за користування ліцензіями (ринки Багамських та Кайманових островів).

Варто зазначити, що окрім офшорних банків формуються також і офшорно-оншорні банки, такі як Едж корпорації та міжнародні банківські одиниці. Офшорно-оншорні банки являються банківськими підрозділами, що формують операції офшорного типу із офісу держави реєстрації банку, при цьому являючись нерезидентом для держави здійснення бізнесу. Податки офшорно-оншорні банки все ж таки сплачують, однак в державі реєстрації бізнесу [1, 10].

Аспектом сучасної банківської системи є акцент на інтеграції банків з небанківськими фінансовими посередниками формуючи фінансовий конгломерат, котрий передбачає об'єднання банків із страховими та або ж інвестиційними компаніями. У європейській практиці така система існує з часу прийняття Європейським Парламентом і Радою Директиви № 2002/87/ЄС від 16 грудня 2002 р. про здійснення додаткового нагляду за кредитними установами, страховими та інвестиційними компаніями, що входять до фінансового конгломерату.

Так, зокрема можуть формуватися такі форми співробітництва банків з небанківськими фінансовими посередниками як:

- банківське страхування – об'єднання банків і страхових компаній з метою координації продажів продуктів та їхньої інтеграції, налагодження спільних каналів реалізації, використання єдиної клієнтської бази з метою розширення діяльності та зростання прибутку. Іншими словами, банківське страхування – це стратегія продажу страхових продуктів через мережу банківських відділень. Реалізація цієї стратегії здійснюється на базі банківської установи;

- фінансове страхування – це стратегія, за якої страхова компанія продає фінансові продукти разом із банком. Дана стратегія реалізується на базі страхової компанії;

- всі фінанси – фінансові конгломерати, сформовані з фінансових посередників, що працюють на банківському, страховому та інвестиційному ринках.

Тож, дослідивши маркери сучасної банківської системи варто відзначити, що банківська безпека повинна бути акцентована саме на даних маркерах, оскільки вони впливають на банківську безпеку як в межах окремих держав, так і в межах світової банківської системи.

Висновки. Узагальнюючи варто відзначити, що безпека сучасної банківської системи давно вже перетнула кордони і є синергією домовленостей між банківськими системами окремих держав, втручанням міжнародних фінансових організацій, діяльністю транснаціональних та офшорних банківських структур, впливом диджиталізації та кібератак. Вважаємо, що банківська система, як і економіка окремих держав, світового господарства, не може не розвиватись відносно викликів суспільства, тож і в подальшому вона буде досить динамічною. На нашу думку, подальші зміни банківської системи неодмінно будуть пов'язані із ще більшим стиранням географічних кордонів, розвитком диджиталізованого банківництва, кібербезпекою, питанням функціонування електронних грошей, врегулюванням питання офшорних банківських структур.

Література

1. Аранчій Валентина, Дроботя Яна, Краснікова Оксана. Міжнародні фінанси: навч. посіб. [2-ге видання, перероб. і доп.]. Полтава: ПДАУ: 2023. 128 с.
2. Андрейків Т. Я., Кицун С. М., Курят О. О. Банківська система України та її роль у розвитку реального сектору економіки. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки.* 2019. Вип. 58. С. 129-135.
3. Бражник Л. В., Дроботя Я. А. Інформаційні системи і технології у фінансах: навч. посіб. Полтава: ПДАУ, 2024 130 с.
4. Гура О. Л., Крижановський О. О. Проблеми та перспективи функціонування банківської системи України. *Ефективна економіка.* 2018.

№ 5. С. 24-29. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7861> (дата звернення: 15.08.2023 р.).

5. Дроботя Я. А. Особливості парадигми фінансових ризиків ТНК. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Миколаїв: Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського. 2017. № 18. URL: <http://global-national.in.ua/archive/18-2017/86.pdf> (дата звернення: 15.08.2023 р.).

6. Дроботя Я. А. Глобалізація та інтеграція: фінансові ризики і переваги від залучення іноземного банківського капіталу. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Миколаїв: Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського. 2018. № 22. С. 789-793. URL: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018.pdf>. (дата звернення: 15.08.2023 р.).

7. Дроботя Я. А., Бражник Л. В., Дорошенко О. О. Диджиталізовані інновації банківського бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 23. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-23-15> (дата звернення: 15.08.2023 р.).

8. Дроботя Я. А., Бражник Л.В. Диджиталізація банківської діяльності та платіжних систем. *Інфраструктура ринку*. 2021. Випуск. 51. С. 261-267. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct51-42> (дата звернення: 15.08.2023 р.).

9. Дятлова Ю.В. Розвиток банківського сектору України в умовах конкурентної інтерналізації: методичний підхід до оцінювання. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2019. Вип.16. Т.1. С.67-74.

10. Міжнародні фінанси: навч. посіб. О. М. Мозговий, Т. Є. Оболенська, Т. В. Мусієць; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. М. Мозгового. К.: КНЕУ, 2005. 1000 с.

11. Прокопенко Н. С., Мирончук В. М., Шепель І. В. Принципи функціонування банківської системи України в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 41. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1556> (дата звернення: 15.08.2023 р.).

12. Томілін О. О., Тютюнник Ю. М., Бражник Л.В., Дроботя Я. А. Фінансово-економічний словник – довідник / за наук. ред. проф. О. О. Томіліна / Полтава: ПДАУ. 2023. 108 с.

13. Федевич Л. С., Ливдар М. В., Межирицька Я. В. Банківська система України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Економіка та*

суспільство. 2020. Випуск № 21. С. 21-27. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/25> (дата звернення: 15.08.2023 р.).

14. Халімон Т. М. Принципи (засади) організації та здійснення банківської діяльності. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Вип. 4(25). Т. 3. С. 71-75.

15. Yana Drobotya, Maryna Baldzhy, Alla Pecheniuk, Iryna Savelchuk Dmytro Hryhorenko, Tetiana Kulinich Overcoming Poverty and Social Inequality in Third World Countries (Latin America, Africa), *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, VOL.21 No.3, March 2021.

References

1. Aranchij, V. Drobotia, Ya. and Krasnikova, O. (2023), *Mizhnarodni finansy* [International finance], 2nd ed, PDAU, Poltava, Ukraine.

2. Andrejkiv, T. Ya. Kytsun, S. M. and Kuriat, O. O. (2019), “The banking system of Ukraine and its role in the development of the real sector of the economy”, *Visnyk Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, vol. 58. pp. 129-135.

3. Brazhnyk, L. V. and Drobotia, Ya. A. (2024) *Informatsijni systemy i tekhnologii u finansakh* [Information systems and technologies in finance], PDAU, Poltava, Ukraine.

4. Hura, O. L. and Kryzhanovskyj, O. O. (2018), “Problems and prospects of functioning of the banking system of Ukraine”, *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 18, pp. 24-29. available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7861> (Accessed 15 August 2023).

5. Drobotia, Ya. A. (2017), “Peculiarities of the paradigm of financial risks of TNCs”, *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, [Online], vol. 18, available at: <http://global-national.in.ua/archive/18-2017/86.pdf> (Accessed 15 August 2023).

6. Drobotia, Ya. A. (2018), “Globalization and integration: financial risks and benefits of attracting foreign banking capital”, *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, [Online], vol. 22, available at: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018.pdf> (Accessed 15 August 2023).

7. Drobotia, Ya. A. Brazhnyk, L. V. and Doroshenko, O. O. (2021), “Digitized innovations of the banking business”, *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 23. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-23-15>.

8. Drobotia, Ya. A. and Brazhnyk, L. V. (2021) “Digitization of banking and payment systems”, *Infrastruktura rynku*, vol. 51, pp. 261-267. <https://doi.org/10.32843/infrastruct51-42>.
9. Diatlova, Yu. V. (2019), “Development of the banking sector of Ukraine in conditions of competitive internalization: methodical approach to assessment”, *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu*, vol. 16, pp. 67-74.
10. Mozghovyy, O. M. Obolenska, T. Ye. and Musiiets, T. V. (2005), *Mizhnarodni finansy* [International finance], KNEU, Kyiv, Ukraine.
11. Prokopenko, N. S. Myronchuk, V. M. and Shepel, I. V. (2022), “The principles of functioning of the banking system of Ukraine in the conditions of war”, *Ekonomika ta suspilstvo*, [Online], vol. 41, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1556> (Accessed 15 August 2023).
12. Tomilin, O. O. Tiutiunyyk, Yu. M. Brazhnyk, L. V. and Drobotia Ya. A. (2023) *Finansovo-ekonomichnyj slovnyk – dovidnyk* [Financial and economic dictionary - reference], PDAU, Poltava, Ukraine.
13. Fedevych, L. S. Lyvdar, M. V. and Mezhyrytska, Ya. V. (2020), “Banking system of Ukraine: current state and development prospects”, *Ekonomika ta suspilstvo*, [Online], vol. 21, pp. 21-27, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/25> (Accessed 15 August 2023).
14. Khalimon, T. M. (2018), “Principles (fundamentals) of the organization and implementation of banking activities”, *Prykarpatskyj iurydychnyy visnyk*, vol. 4(25), pp. 71-75.
15. Drobotya, Y. Baldzhy, M. Pecheniuk, A. Savelchuk, I. Hryhorenko, D. and Kulinich, T., (2021) “Podolannia bidnosti ta sotsial'noi nerivnosti v krainakh tret'oho svitu (Latin America, Africa)”, *International Journal of Computer Science and Network Security*, vol. 21(3).

Стаття надійшла до редакції 06.03.2024 р.